

Empowered lives.
Resilient nations.

ԶԳ ազգային կադաստրի մշակման աշխատաժողով

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ
ԱՅԼ ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Փորձագետ ԱՆԱՍՏԱՍ ԱՂԱԶԱՐՅԱՆ

«Գյուղատնտեսություն» ենթասեկտորի խնդիրները

- **Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ** - արտանետման հիմնական աղբյուր (CH_4 - 90%), հաշվարկվում է երկրորդ մակարդակով, մյուս **կատեգորիաները** առաջին մակարդակ:
- Ավելի բարձր մակարդակի անցնելու հնարավորություն չկա, քանզի անհրաժեշտ են արտանետման և այլ գործակիցների չափումներ:
- **Խնդիրներ**՝ կանոնակարգել տվյալների ստացման գործընթացը ապահովելով ամբողջականությունը և նվազեցնելով անորոշությունը:

Տվյալների հավաքագրման ներկա գործընթացը

Տեղեկատվության աղբյուրներ.

- ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն

Տվյալների հավաքագրման գործիքներ

- Հրապարակումներ, պաշտոնական նամակներ
և տվյալների փոխանցման տեղեկանքներ

Տվյալների հավաքագրման գործընթացի կանոնակարգման իրավական հիմքերը

Ըստ ՀՀ կառավարության «Հայաստանի
Հանրապետության կողմից վավերացված մի շարք
բնապահպանական միջազգային կոնվենցիաներից բխող՝
ՀՀ պարտավորությունների կատարման միջոցառումների
ցանկին հավանություն տալու մասին» Արձանագրային
թիվ 49-Ց որոշման ... հանձնարարել ՀՀ
գյուղատնտեսության նախարարին և առաջարկել
Հայաստանի Հանրապետության ազգային
վիճակագրության ծառայության նախագահին, ... կես
տարին մեկ Հայաստանի ՀՀ բնապահպանության
նախարարություն ներկայացնել տեղեկատվություն սույն
որոշման հավելվածով նախատեսված
պարտավորությունների կատարման ընթացքի մասին:

Տեղեկատվության հավաքագրման գործընթացի կանոնակարգման և շարունակականության ապահովման առաջարկություններ

- ՀՀ Գյուղնախից և ՀՀ ԱՎԾ-ից ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը տվյալների փոխանցման ձևաչափերի մշակում և ներկայացում միջգերատեսչական հանձնաժողովին:
- Միջգերատեսչական հանձնաժողովի կողմից ձևաչափերի և ժամկետների հաստատում

Տվյալների անորոշության նվազեցման լուծումներ

- 2015թ. Գյուղատնտեսության համատարած հաշվառման տվյալների հիման վրա կենդանիների սեռատարիքային կազմի և տեսականու, ինչպես նաև **“Այլ կենդանիներ և թռչուններ”** խմբի միջին տարեկան գլխաքանակի գնահատման հիմնական գործակիցների հաշվարկ և կիրառում մինչ հաջորդ համատարած հաշվառման իրականացումը:

«Այլ հողօգտագործում» ենթասեկտոր

- Այլ հողօգտագործում ենթակատեգորիան չի հանդիսանում արտանետումների հիմնական աղբյուր
- Արտանետումները գնահատվում են առաջին կարգի մեթոդաբանությամբ:

Հողեր ենթասեկտորի խնդիրներ

- Անորոշության բարձր մակարդակ, պայմանավորված Հողերի մակերեսի քաշխաման հետ
  - ըստ կլիմայական գոտիավորման
  - ըստ կառավարման բովանդակության
  - ըստ դեգրադացման աստիճանի
- Արտանետումների ազգային գործակիցների բացակայություն:

Համագործակցություն այլ ծրագրերի հետ

- Կենսաբազմազանության մասին, անապատացման մասին և այլ կոնվենցիաների հաշվետվություններ
- Կլիմա-Արևելք ծրագիր
- Հայաստանի հյուսիս-արևելյան տարածքների անտառների և հողերի կայուն կառավարման ծրագիր UNDP/GEF ծրագիրը

Տեղեկատվության հավաքագրման խնդիրներ և լուծումներ

Տեղեկատվության աղբյուրներ`

- ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն
- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն
- ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտե

Առաջարկություն

Հիմնական տեղեկատվությունը հրապարակվում է, բացառությամբ հողերի վերափոխումների մասին տեղեկատվության:

Առաջարկվում է լուծման նույն մոտեցումը:

Հողեր ենթակատեգորիայից արտանետումների գնահատման քարտեզավման հնարավորություն

Ավելի քարձր մակարդակի անցնելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել ստորև բերվող գործակիցների ստացման հնարավորությունը.

- Բազմամյա տնկարկների կենսազանգվածի աճի,
- Բնահողի մեխանիկական կառուցվածքի և քիմիական կազմի,
- Բնահողում և այլ պահեստարաններում ածխածնի կուտակման և փոփոխման գործակիցների վերաբերյալ:

Նոր կատեգորիաների դիտարկում

Նախատեսվում է հաշվարկել արտանետումներ նոր ենթակատեգորիաներից՝

- 3C.1.b. Մշակովի հողերում կենսազանգվածի այրում
- 3C.1.c. Մարգագետիններում կենսազանգվածի այրում

«Անտառային տնտեսություն» ենթասեկտոր

«Անտառային տնտեսություն» ենթասեկտորի հիմնախնդիրները

1. Տվյալների ոչ ամբողջականություն,
2. Տվյալների ոչ հավաստիություն,
3. Տվյալների մեծ անորոշություն,
4. Որոշ ազգային գործակիցների
բացակայություն

Արդյունքում՝ Անտառի ենթասեկտորի ՋԳ
արտանետումների/կլանումների մեծ
անորոշություն

1. Տվյալների ոչ ամբողջականություն

- Անտառային հողերի (անտառածածկ տարածքների) մասին ամբողջական տվյալների բացակայություն,
- Անտառածածկի անտառի գնահատման միջինացված ցուցանիշների մասին տվյալների բացակայություն,
- Անտառային հողերում պարբերաբար տեղի ունեցող փոփոխությունների մասին տեղեկատվության բացակայություն:

2. Ոչ հավաստի տվյալներ

- Ապօրինի հատումների մասին հավաստի տվյալներ,
- Հրդեհների մասին տվյալներ (վերոգետյա մասի վնասի չափ և այլն):

3. Բացակայող ազգային գործակիցներ

- Ծառաբույսերի միջին տարեկան աճ,
- Բնափայտի բազիսային խտություն,
- Չոր բնափայտում ածխածնի քանակություն:

Նշված խնդիրների հիմնական պատճառներ

- Անտառային համակարգում շուրջ 20-25 տարվա անտառների հաշվառման բացակայություն,
- Համակարգի մասնատումը տարբեր գերատեսչությունների միջև:

Խնդիրների հաղթահարման ուղիները

- Ըստ անտառային օրենսգրքի (2005թ.) պետք է 5 տարին մեկ կատարվի անտառների հաշվառում, որը հիմք կհանդիսանա կառավարման պլանավորման համար:
- Անտառների հաշվառումը հնարավորություն կտա`
  - Լրացնել բացակայող տվյալները,
  - Նվազեցնել տվյալների անորոշությունը:

Խնդիրների հաղթահարման ուղիները

- Ազգային գործակիցների մշակման համար նպատակահարմար է.
  - հիմնական ծառատեսակների մի քանիսից կատարել նմուշառում լաբորատոր անալիզի ենթարկելու նպատակով:

Շնորհակալություն ուշադրության համար